

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญทางปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.4 ขอบเขตการศึกษา	8
1.5 คำนิยามศัพท์	9
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	10
2.1.1 กฎการได้เปรียบสัมบูรณ์	10
2.1.2 ทฤษฎีผลประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ	10
2.1.3 เปรียบเทียบการค้าชายแดนกับ GPP และ GRP	10
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.3 ระเบียบวิธีการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย	15
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของพื้นที่การค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	17
3.1 พื้นที่และประชากรของหกจังหวัดภาคเหนือตอนบน	17
3.2 ประเทศเพื่อนบ้าน	18
3.2.1 ประเทศสหภาพพม่า	18
3.2.2 ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	18
3.2.3 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	20
4.1 ผลการศึกษา ผู้ประกอบการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	22
4.1.1 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ทั่วไป ผู้ประกอบการค้า ในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	22
4.1.2 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ประกอบการค้า ในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	47
4.2 ผลการศึกษาเจ้าหน้าที่ภาครัฐของไทยที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการค้า ในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	50
4.3 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ผลดี และผลเสีย ทางการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	72
4.3.1 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการค้าในสี่เหลี่ยม เศรษฐกิจ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐจากการสัมภาษณ์ทั่วไป	72
4.3.2 ผลดี และผลเสียจากการพัฒนาการค้าชายแดนสู่การค้า ระหว่างประเทศ	76
4.3.3 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการค้าในสี่เหลี่ยม เศรษฐกิจ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ต้องการให้รัฐแก้ไขปัญหาชายแดนด้านต่าง ๆ	79
4.3.4 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการค้าในสี่เหลี่ยม เศรษฐกิจ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ต้องการให้รัฐช่วยเหลือ	81
4.3.5 ด้านอื่น ๆ	82
4.4 เปรียบเทียบมูลค่าการค้ากับผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเหนือตอนบน (GRP)	84
4.4.1 การวิเคราะห์รายจังหวัด	84
4.4.2 การวิเคราะห์ภาพรวมทั้งหกจังหวัดภาคเหนือตอนบน	93

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	97
5.1 ผลการศึกษา	97
5.1.1 ข้อมูลทั่วไป	97
5.1.2 อุปสรรคทางการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	98
5.2 สรุปการวิเคราะห์	98
5.3 ข้อเสนอแนะ	100
5.3.1 ด้านเศรษฐกิจ	100
5.3.2 ด้านสังคม	101
5.3.3 ด้านการเมืองและความมั่นคง	101
5.3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม	101
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	105
ประวัติผู้เขียน	107

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 การส่งออกสู่ประเทศในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจระหว่าง ปี 2539 - ปี 2540	3
1.2 มูลค่าและอัตราการขยายตัวทางการค้าของหกจังหวัดภาคเหนือตอนบน	6
4.1 ข้อมูลประชากรที่ทำการศึกษา	21
4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	22
4.3 จำนวนประเทศที่ผู้ประกอบการทำการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	24
4.4 จำนวนจังหวัดที่ผู้ประกอบการทำการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	25
4.5 จำนวนช่องทางการค้าที่ผู้ประกอบการส่งสินค้าผ่านในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	27
4.6 จำนวนแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	29
4.7 การค้าเฉลี่ยต่อปีของผู้ประกอบการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	30
4.8 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านกฎหมายที่เกิดจากประเทศไทย	32
4.9 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่เกิดจากประเทศไทย	33
4.10 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านพิธีการทางศุลกากรที่เกิดจากประเทศไทย	34
4.11 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกิดจากประเทศไทย	35
4.12 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านความมั่นคงที่เกิดจากประเทศไทย	36
4.13 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านการเมืองที่เกิดจากประเทศไทย	37
4.11 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านอื่น ๆ ที่เกิดจากประเทศไทย	38
4.15 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	39
4.16 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านกฎหมาย ที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	40
4.17 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านความมั่นคงที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	41
4.18 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านพิธีการทางศุลกากรที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	42
4.19 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านการเมืองที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	43
4.20 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	44
4.21 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านอื่น ๆ ที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	45
4.22 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	50
4.23 ข้อมูลพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐของไทยเกี่ยวข้องกับการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	51
4.24 การค้าเฉลี่ยต่อปีในพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐของไทยรับผิดชอบทางการค้า	53
4.25 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านกฎหมาย ที่เกิดจากประเทศไทย	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.26 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่เกิดจากประเทศไทย	55
4.27 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านพิธีการทางศุลกากรที่เกิดจากประเทศไทย	56
4.28 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านการเมืองที่เกิดจากประเทศไทย	57
4.29 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านความมั่นคงที่เกิดจากประเทศไทย	58
4.30 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกิดจากประเทศไทย	59
4.31 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านอื่น ๆ ที่เกิดจากประเทศไทย	60
4.32 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านกฎหมายที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	61
4.33 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านพิธีการทางศุลกากรที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	63
4.34 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านความมั่นคงที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	64
4.35 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	65
4.36 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	66
4.37 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านการเมืองที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	67
4.38 ปัญหาอุปสรรคทางการค้าด้านอื่น ๆ ที่เกิดจากประเทศคู่ค้า	68
4.49 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้า ในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจด้านการแก้ไขปัญหาในพื้นที่	71
4.40 ข้อคิดเห็นด้านการค้าชายแดนที่มีต่อเศรษฐกิจภาคเหนือ	73
4.41 ข้อคิดเห็น ต่อการพัฒนาการค้าชายแดนเป็นการค้าระหว่างประเทศ	74
4.42 การเปรียบเทียบผลดี ผลเสียของการพัฒนาการค้าชายแดนเป็นการค้า ระหว่างประเทศ	75
4.43 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตาก (GPP) กับมูลค่าการค้าชายแดน	85
4.44 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงราย (GPP) กับมูลค่าการค้าชายแดน	87
4.45 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน(GPP)กับมูลค่าการค้าชายแดน	89
4.46 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงใหม่ (GPP) กับมูลค่าการค้าชายแดน	90
4.47 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน (GPP) กับมูลค่าการค้าชายแดน	91
4.48 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพะเยา (GPP) กับมูลค่าการค้าชายแดน	92
4.49 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมหกจังหวัดภาคเหนือ (GRP) กับมูลค่า การค้าชายแดนรวมของหกจังหวัดภาคเหนือ	94

สารบัญภาพ

รูป	หน้า
1.1 มูลค่าการค้าของหกจังหวัดภาคเหนือตอนบนกับประเทศในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจระหว่างปี 2536-2540	7
4.1 เปรียบเทียบปัญหาอุปสรรคระหว่างไทยกับประเทศคู่ค้าด้วยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ จำนวน 115 ราย	46
4.2 เปรียบเทียบปัญหาอุปสรรคระหว่างไทยกับประเทศคู่ค้าด้วยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 25 ราย	69
4.3 อัตราการขยายตัวทางการค้าเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเหนือตอนบน	96